

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie skazanej M. K. o wydanie wyroku łącznego w związku z apelacją wniesioną przez prokuratora od wyroku łącznego Sądu Rejonowego z dnia 24 marca 2014 r.

Czy z treści artykułu 91 § 3 kk wynika nakaz orzekania w wyroku łącznym jednej kary w miejsce kar prawomocnie orzeczonych w dwóch lub więcej wyrokach za przestępstwa należące do określonego w art. 91 § 1 kk ciągu przestępstw czy też przepis ten wyznacza jedynie górną granicę orzekanej w wyroku łącznym kary, łączącej kary wymierzone w różnych wyrokach za przestępstwa należące do ciągu przestępstw?

UZASADNIENIE

Zagadnienie prawne, wymagające zasadniczej wykładni ustawy, wyłoniło się na tle następującego stanu faktycznego :

Sąd Rejonowy w S. rozpoznał sprawę o wydanie wyroku łącznego wobec M. K., prawomocnie skazanej wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w S. z dnia 10 stycznia 2011 r., sygn. akt [...], za czyn z art. 278 § 1 kk popełniony w dniu 8 stycznia 2011 r., na karę 6 miesięcy ozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby; postanowieniem z dnia 2 maja 2012 r. zarządzone wykonanie kary 6 miesięcy pozbawienia wolności z zaliczeniem na jej poczet okres zatrzymania w dniu 8 stycznia 2011 r.;
2. Sądu Rejonowego w S. z dnia 3 stycznia 2012r., sygn. akt [...],
 - za czyn z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełniony w dniu 1 października 2010 r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 20 stawek dziennych, po 10 zł

każda stawka,

- za czyn żart. 286 § 1 kk, popełniony w dniu 20 stycznia 2011 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 20 stawek

dziennych, po 10 zł każda stawka,

które to kary pozbawienia wolności połączono w karę łączną 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby oraz karę łączną grzywny w wysokości 30 stawek dziennych po 10 zł każda stawka, z zaliczeniem na jej poczet okresu zatrzymania w dniu 4 sierpnia 2011 r.;

3. Sądu Rejonowego S. z dnia 10 stycznia 2012 r., sygn. akt [...], za czyn z art. 278 § 1 kk, popełniony w dniu 10 lutego 2011 r., na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie;
4. Sądu Rejonowego w S. z dnia 15 lutego 2012 r., sygn. akt [...], za czyn z art. 278 § 1 kk, popełniony w dniu 5 stycznia 2011 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby oraz na karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych po 10 zł każda stawka; postanowieniem z dnia 7 I lipca 2013 r. zarządzono wykonanie kary grzywny w formie zastępczej kary pozbawienia wolności w rozmiarze 40 dni; postanowieniem z dnia 7 listopada 2013r. zarządzono wykonanie kary 1 roku pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z dnia 24 marca 2014 r. Sąd Rejonowy:

- I. na podstawie art. 278 § 1 kk, art. 91 § 3 kk przy przyjęciu, że czyny opisane w wyrokach wskazanych w punktach I i 4 części wstępnej wyroku stanowią ciąg przestępstw o jakim mowa w art. 91 § 1 kk, wymierzył skazanej M. K. za te czyny karę 1 roku pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 kk karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka;
- II. na podstawie art. 91 § 2 kk i art. 86 § 2 kk połączył kary pozbawienia wolności oraz grzywny orzeczone wobec skazanej M. K. wyrokiem wskazanym w punkcie 2a) części wstępnej wyroku i karę wymierzoną w punkcie I części dyspozytywnej wyroku i wymierzył jej karę łączną 1 roku pozbawienia wolności

oraz karę łączną grzywny w rozmiarze 80 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka;

- III. na podstawie art. 85 kk, art. 86 § 1 kk i art. 87 kk połączył kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności orzeczone wobec skazanej M. K. wyrokami wskazanymi w punktach 2b) i 3 części wstępnej wyroku i wymierzył jej karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności;
- IV. na podstawie art. 577 kpk zaliczył skazanej na poczet orzeczonej w punkcie II kary łącznej pozbawienia wolności okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w dniach: 8 stycznia 2011 r., 4 sierpnia 2011 r., od 16 maja 2013r. do 15 listopada 2013r.;
- V. na podstawie art. 624 §1 kpk zwolnił skazaną od ponoszenia należnych Skarbowi Państwa kosztów sądowych.

Wyrok powyższy zaskarżył, na korzyść skazanej, prokurator. Podniósł on zarzuty:

- obraży przepisu art. 17 § 1 pkt 7 kpk poprzez nieuprawnione utworzenie na podstawie art. 91 § 3 kk ciągu przestępstw w miejsce dwóch przestępstw, co do których na mocy wyroków Sądu Rejonowego w S. z dnia 10 stycznia 2011 r. sygn. [...] oraz Sądu Rejonowego w S. z dnia 15 lutego 2012 r. sygn. [...] zapadły prawomocne orzeczenia i w efekcie wymierzenie za utworzony w ten sposób ciąg przestępstw na podstawie art. 278 § 1 kk i art. 91 § 1 kk kary jednostkowej pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 kk kary grzywny, co w istniejącej sytuacji procesowej wobec istnienia warunków do orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności na podstawie art. 85 kk i art. 89 § 1a kk i art. 91 § 3 kk, doprowadziło do wydania orzeczenia rozstrzygającego o istocie sprawy w zakresie objętym wskazanymi powyżej prawomocnymi wyrokami sądów, a tym samym naruszenia powagi rzeczy osądzonej, skutkującej koniecznością uchylenia wyroku niezależnie od wpływu wskazanego uchybienia na treść zapadłego orzeczenia,
- obraży przepisu art. 85 kk poprzez dokonanie nieuprawnionych, nowych ustaleń faktycznych przy utworzeniu z prawomocnie osądzonych czynów ciągu przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 kk opisanego w pkt. I części dyspozytywnej wyroku łącznego,
- obraży przepisu art. 424 § 1 pkt 2 i § 2 kpk poprzez niewyjaśnienie w treści uzasadnienia wyroku łącznego motywów połączenia w punktach II i III kar pozbawienia wolności orzeczonych bez warunkowego zawieszenia ich wykonania

oraz z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, co uniemożliwiało prawidłową ocenę tego wyroku.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania

Przy rozpoznawaniu powyższego środka odwoławczego Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż w sprawie wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, uzasadniające wystąpienie z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego.

W sprawie niniejszej, w ocenie Sądu Okręgowego, zachodzą przesłanki formalne wystąpienia do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym w trybie art. 441 § 1 kpk. Zagadnienie prawne, wymagające zasadniczej wykładni ustawy, wyłoniło bowiem się przy rozpoznawaniu środka odwoławczego, środek ten jest dopuszczalny, sąd odwoławczy jest właściwy do jego rozpoznania, a wniosek w trybie art. 441 § 1 kpk składa Sąd Okręgowy w S. jako sąd odwoławczy.

Analizując zaistnienie w sprawie przesłanek merytorycznych do wystąpienia z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego, Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, że:

- 1) zagadnienie dotyczy kwestii prawnej, a nie faktycznej,
- 2) zagadnienie wymaga wyjaśnienia poprzez dokonanie zasadniczej wykładni ustawy,
- 3) wyjaśnienie zagadnienia ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy przez sąd odwoławczy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zagadnienie sformułowane w przedstawianym Sądowi Najwyższemu pytaniu, tyczy się kwestii prawnych bowiem wynika z wątpliwości jakie rodzą się na gruncie stosowania przepisów prawa, konkretnie regulacji zawartej w art. 91 § 3 kk.

Zgodnie z tym przepisem, jeżeli sprawca został skazany dwoma lub więcej wyrokami za przestępstwa należące do ciągu przestępstw określonego w § 1 art. 91 kk, orzeczona w wyroku łącznym kara nie może przekroczyć górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, przewidzianego w przepisie, którego znamiona każde z tych przestępstw wyczerpuje.

Warunki wskazane w przytoczonym przepisie zachodziły w niniejszej sprawie w przypadku przestępstw objętych skazaniami opisanymi w pkt. 1 i 4 części wstępnej

przedmiotowego wyroku łącznego. W sprawie o sygn. [...] Sądu Rejonowego w S. M. K. została skazana za czyn z art. 278 § 1 kk, popełniony w dniu 8 stycznia 2011 r. Natomiast w sprawie o sygn. [...] Sądu Rejonowego w S. M. K. została skazana za czyn z art. 278 § 1 kk, popełniony w dniu 5 stycznia 2011 r. Oba czyny objęte wskazanymi wyrokami zostały zatem popełnione w odstępie 3 dni, a więc w krótkim odstępie czasu w rozumieniu art. 91 § 1 kk. Były też popełnione w podobny sposób, gdyż, jak ustalił Sąd Rejonowy, oba czyny były kradzieżami sklepowymi, takiego samego rodzaju towarów, na szkodę tego samego podmiotu. Oba w końcu zostały popełnione zanim zapadł pierwszy wyrok co do przestępstw pozostających w zbiegu realnym obejmującym także wskazane występki. Stwierdzić zatem należy, że zaistniały ustawowe przesłanki nakazujące uznać, iż popełnione przez skazaną przestępstwa z art. 278 § 1 kk, dokonane w dniach 5 i 8 stycznia 2011r., zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 kk. Zostały jednak one osądzone w odrębnych postępowaniach. Dotychczas zatem, z tej przyczyny, nie zastosowano wobec skazanej konstrukcji ciągu przestępstw w odniesieniu do wskazanych dwóch przestępstw. Aktualnie zaś zastosowanie znajduje przepis art. 91 § 3 kk, gdyż M. K. została skazana dwoma wyrokami za przestępstwa należące do ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 kk. Zachodzi zatem konieczność zastosowania wskazanego przepisu prawa materialnego.

Zarówno z treści zaskarżonego wyroku łącznego, jak i z treści jego pisemnego uzasadnienia wynika, że Sąd Rejonowy okoliczność tę miał na uwadze i zastosował art. 91 § 3 kk. Co prawda w uzasadnieniu wyroku nie przedstawił on wywodów wykazujących sposób interpretacji tego przepisu (co stało się też podstawą do sformułowania przez skarżącego jednego z zarzutów apelacyjnych), jednak z treści rozstrzygnięcia zawartego w pkt I części dyspozytywnej zaskarżonego orzeczenia wynika, że wskazany przepis jest przez Sąd Rejonowy interpretowany w ten sposób, że nakazuje on (przy spełnieniu wskazanych przesłanek) orzekanie w wyroku łącznym jednej kary, jednak nie kary łącznej, w miejsce kar prawomocnie orzeczonych w dwóch lub więcej wyrokach. Stanowisko takie sprowadza się do przyjęcia, że wydający wyrok łączny Sąd, po stwierdzeniu, iż orzeka odnośnie osądzonych odrębnie przestępstw, należących do ciągu określonego w art. 91 § 1 kk, zobligowany jest wymierzyć na nowo karę za tak skonstruowany ciąg przestępstw, która nie może przekroczyć górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o

połowę, przewidzianego w przepisie, którego znamiona każde z tych przestępstw wyczerpuje.

Z jednej strony stanowisko to nie wydaje się być pozbawione racji. Dla wykazania jego zasadności, na potrzeby uzasadnienia przedstawianego Sądowi Najwyższemu pytania prawnego, można by przywołać argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 2 marca 2010r. (sygn. ...). W sprawie tej Sąd Odwoławczy, rozpoznając apelację od wyroku łącznego, w którym Sąd pierwszej instancji rozstrzygał w odniesieniu do sprawcy m. in. skazanego dwoma wyrokami za przestępstwa należąc do ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 kk wskazał, że z obrazą prawa materialnego Sąd Rejonowy nie dostrzegł tej okoliczności, iż w takiej sytuacji wydanie wyroku łącznego powinno nastąpić przy uwzględnieniu regulacji zawartej w art. 91 § 3 kk, nie zaś w art. 85 i art. 86 kk.

Należałoby zatem w pierwszej kolejności wskazać, że treść art. 569 § 1 kpk nie powinna przesadzać, iż wyrokiem łącznym można orzec tylko karę łączną. Co prawda przepis ten przewiduje, że warunkiem wydania wyroku łącznego jest wystąpienie przesłanek do orzeczenia kary łącznej w stosunku do osoby prawomocnie skazanej wyrokami różnych sądów, lecz przepis ów w sensie materialnoprawnym uzupełniony jest przez art. 91 § 3 kk, który statuuje instytucję szczególnego rodzaju wyroku łącznego. Przepis ten, przytoczony powyżej, wskazuje na możliwość orzeczenia wyrokiem łącznym nie kary łącznej, lecz kary mierzonej wedle reguł z art. 91 § 1 kk. Wspomniana „szczegółność” wyroku łącznego przejawiałaby się zatem właśnie w tym, że orzeczona w nim kara, w warunkach opisanych w art. 91 § 3 kk, nie jest karą łączną. Zasada prymatu przepisów materialnych nad proceduralnymi nakazuje w tym wypadku przyjąć, że instytucja wyroku łącznego pozwala na orzeczenie w takiej formie także kary, która łączną nie będzie.

Dodatkowo odwołać się można w tym zakresie do treści uzasadnienia rządowego projektu ustawy Kodeks karny, ostatecznie przyjętej jako aktualnie obowiązujący Kodeks karny. W uzasadnieniu tym określono, że *„zasada wymiaru kary za ciąg przestępstw znajdzie zastosowanie, gdy ten ciąg przestępstw jest sądzony w odrębnych postępowaniach (art. 91 § 3 kk). Orzeczenie o karze za tak utworzony ciąg przestępstw następuje w drodze szczególnego wyroku łącznego”*. Co prawda w uzasadnieniu tym nie wskazano na czym owa szczegółność miałaby

polegać, jednak w ocenie Sądu Odwoławczego można by twierdzić, że wyraża się ona w orzeczeniu wyrokiem łącznym kary, która nie jest karą łączną. Gdyby przyjąć, że sens art. 91 § 3 kk sprowadza się jedynie do wyznaczenia górnej granicy możliwej do orzeczenia kary łącznej (*kara nie może przekroczyć górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, przewidzianego w przepisie, którego znamiona każde z tych przestępstw wyczerpuje*) to wydawany w tym wypadku wyrok łączny niewiele różniłby się od „zwykłego” wyroku łącznego. Zbędnym w zasadzie byłoby podkreślanie jego „szczegółności”. Przede wszystkim jednak jeszcze raz wskazać należy, że w treści art. 91 § 3 kk wskazuje się na konieczność orzeczenia w wyroku łącznym kary, nie zaś kary łącznej. Sam przepis przez to określa jakiego charakteru rozstrzygnięcie powinno zostać wydane w wyroku łącznym, obejmującym skazania za dwa lub więcej przestępstwa należące do ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 kk. Takie znaczenie przyjętej przez ustawodawcę redakcji art. 91 § 3 kk zdaje się dostrzegać także Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 9 czerwca 2006 r. (I KZP 11/06, OSP 2007/7-8/91) dokonując wykładni przepisu art. 92 kk wskazał, że kodeks karny ogranicza zakres stosowania analizowanego przepisu wyłącznie do kary łącznej wymierzanej w wyroku łącznym i kary orzekanej w takim wyroku za przestępstwa należące do ciągu przestępstw.

Z drugiej jednak strony, aprobuując wyrażone wyżej stanowisko należy mieć na uwadze konsekwencje jego stosowania w praktyce. Skoro bowiem konieczne jest wymierzenie jednej kary, nie będącej karą łączną, za przestępstwa już prawomocnie osądzone, ale należące do jednego ciągu, to powstaje problem granic ingerencji w prawomocne już przecież wyroki, a nawet dopuszczalności takowej ingerencji.

Problem tego rodzaju nie istnieje przy wymiarze w wyroku łącznym kary łącznej, gdyż w takim wypadku Sąd orzekający nie wzrusza prawomocnych rozstrzygnięć, lecz jedynie w oparciu o nie i w granicach określonych w ustawie (art. 86 kk) łączy w jedną wymierzone kary jednostkowe. Nie wchodzi zatem *de facto* w rolę Sądu meriti, gdyż karę łączną orzeka się jedynie w oparciu o kryteria opisane w art. 85 i 86 kk, zaś okoliczności takie jak stopień winy czy stopień społecznej szkodliwości związane z poszczególnymi czynami są już prawomocnie przesądzone i nie mają przy wymiarze kary łącznej w wyroku łącznym znaczenia.

Natomiast w wypadku orzekania w wyroku łącznym kary za przestępstwa pozostające w ciągu, koniecznym byłoby dokonywanie na nowo oceny przesłanek przemawiających za określonym wymiarem kary w oparciu o dyrektywy opisane w

art. 53 kk, przy czym oceny tej Sąd orzekający zobowiązany byłby dokonać według stanu istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, a więc nierzadko po upływie znacznego okresu czasu od daty popełnienia poszczególnych, objętych ciągiem, przestępstw. W konsekwencji uznać by należało, że regulacja przewidziana w art. 91 § 3 kk daje Sądowi orzekającemu w sprawie o wydanie wyroku łącznego uprawnienie do zastąpienia kar jednostkowych orzeczonych za poszczególne, pozostające w ciągu przestępstwa, jedną karą kształtowaną w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w przepisie, którego znamiona każde z tych przestępstw wyczerpuje – zwiększonego o połowę. Sąd zatem w żaden sposób nie byłby związany dotychczasowymi orzeczeniami o karach jednostkowych, ani też odpowiednio o środkach karnych, zawartymi w wyrokach skazujących za przestępstwa, które powinny być, a nie zostały uprzednio, objęte konstrukcją ciągu przestępstw. Możliwym byłoby w takiej sytuacji nawet wymierzenie kary całkowicie odmiennej rodzajowo od kar jednostkowych orzeczonych wcześniej za przestępstwa należące do jednego ciągu, także gdy za te przestępstwa orzeczono kary niepodlegające łączeniu. Skoro bowiem, jak już wyżej wykazano kara, o której mowa w omawianym przepisie nie jest karą łączną, to niemożliwe jest w takim wypadku wydawanie wyroku łącznego poprzez połączenie kar wymierzonych za przestępstwa należące do ciągu (które *de facto* powinny być objęte jednym postępowaniem) lecz konieczne jest wymierzenie w miejsce kar jednostkowych nowej kary. Sąd procedujący w takim wypadku niejako wracałby do tego etapu postępowania, w którym wina i sprawstwo są już przesądzone, natomiast nie doszło jeszcze do wymierzenia kary. Powinnością Sądu byłoby zatem zastąpienie kar wymierzonych za pozostające w ciągu czyny, po uprzednim ustaleniu faktu popełnienia ich w sposób opisany w art. 91 § 1 kk i wymierzenie za nie, na podstawie art. 91 § 3 kk w związku z odpowiednim przepisem części szczególnej kodeksu karnego (lub innej ustawy karnej) jednej kary, a w razie potrzeby również jednego środka karnego.

Taka jednak konsekwencja, jest trudna do pogodzenia z dotychczas przyjmowanym powszechnie w orzecznictwie poglądem, iż sąd orzekający w sprawie o wydanie wyroku łącznego nie może ponownie rozstrzygać w kwestiach prawomocnie rozstrzygniętych w podlegających łączeniu wyrokach (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 8 października 2003r., sygn.. II KK 173/03, Lex 104410).

Nadto kolejną problematyczną konsekwencją byłaby nierzadka potrzeba orzekania w wyroku łącznym najpierw o karze za ciąg przestępstw na podst. art. 91 §

3 kk, a następnie o połączeniu (na podst. art. 91 § 2 kk) teŝe, nieprawomocnej przecieŝ kary, z innymi wymierzonymi prawomocnie za pozostające w danym zbiegu realnym kolejne przestępstwa. Sytuacja taka zachodzi teŝ w sprawie niniejszej. Treść art. 569 § 1 kpk wskazywałaby jednak, ŝe w wyroku łącznym można orzekać odnośnie prawomocnych skazań danej osoby, co wykluczałoby moŝliwość objęcia jednym wyrokiem łącznym wskazanych wyŝej kar za ciąg przestępstw i innych podlegających łączeniu. W rezultacie powodowałoby to konieczność wydania orzeczenia najpierw orzekającego karę za ciąg przyjęty na podst. art. 91 § 3 kk, a dopiero po jego uprawomocnieniu wydanie kolejnego wyroku łącznego, obejmujące pozostałe skazania za czyny pozostające w tym samym zbiegu realnym. W ten sposób znacznemu wydłuŝeniu podlegałoby postępowanie o wydanie wyroku łącznego.

Zaprezentowane stanowisko na jakim oparte zostało orzeczenie Sądu Rejonowego nie jest powszechnie przyjmowane w orzecznictwie sądów, w tym takŝe w okręgu Sądu Okręgowego w S. Z jednej strony jest ono zbieŝne ze stanowiskiem wyrażonym w uzasadnieniu przywołanego wyŝej wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 2 marca 2010 r. (sygn. [...]), a takŝe w kilku innych orzeczeniach tego Sądu (wyrok z dnia 10 marca 2010r., sygn. [...]; postanowienie z dnia z dnia 8 sierpnia 2013r., sygn. [...]), jak równieŝ innych sądów (wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 7 lutego 2013r., sygn. IX Ka 701/12). Z drugiej strony takŝe odmienny pogląd był przedstawiony w orzecznictwie Sądu Okręgowego w S. (wyrok z dnia 30 maja 2014r., sygn. [...]), jak równieŝ był on stosowany bez przedstawiania szerszej argumentacji i w innych sprawach, w których zachodził wypadek wydania wyroku łącznego wobec sprawcy skazanego dwoma lub więcej wyrokami za przestępstwa naleŝące do ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 kk (przykładowo w sprawach sygn. [...]). Został on przedstawiony takŝe obszernie w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 6 grudnia 2012r., sygn. II AKa 219/12. Jednocześnie brak jest dostępnego orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym przedmiotem bezpośrednich rozwaŝań była by kwestia interpretacji treści art. 91 § 3 kk.

Z kolei w doktrynie ww. kwestia jest interpretowana w różny sposób. Wielu autorów utrzymuje, aczkolwiek bez przedstawiania wnikliwszej analizy problemu, ŝe kara orzeczona w oparciu o przepis art. 91 § 3 kk jest karą łączną. Podnosi się, ŝe

przy łączeniu kar z wyroków skazujących za przestępstwa należące do ciągu przestępstw (art. 91 § 1 kk) kara łączna w zakresie każdej z łączonych kar nie może przekroczyć górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, przewidzianego w przepisie, którego znamiona każde z tych przestępstw wyczerpuje (art. 91 § 3 kk.; T. Grzegorzczak „Kodeks postępowania karnego (...). Komentarz. 5 wydanie, W-wa 2008 r., wyd. Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.; podobnie: T. Bojarski, A. Michalska – Warias i in. „Kodeks karny. Komentarz.”, red. T. Bojarski, Wyd Lexis Nexis, W – wa 2009). Można także zetknąć się z poglądem, w świetle którego przepis art. 91 § 3 kk jest regulacją odnoszącą się do zagadnień intertemporalnych. Mianowicie jeden z autorów podnosi, że „w przypadku ciągu przestępstw, nie ma zastosowania zasada ne bis idem procedatur (...) Nie ma zatem przeszkód, aby o nowo ujawnione przestępstwo, teoretycznie wchodzące w skład osądzonego już ciągu przestępstw prowadzić osobne postępowanie. Artykuł 91 § 3 kk stanowi jednak o konieczności orzeczenia kary łącznej co do tego przestępstwa i osądzonego już ciągu przestępstw (jeżeli spełnione są wymogi zawarte w art. 85 k.k. odnośnie do wszystkich rozpatrywanych przestępstw)”. Przepis ten (art. 91 § 3 kk) ma zastosowanie, zdaniem autora tylko w przypadku wydawania przez sąd wyroku łącznego i stanowi on lex specialis do art. 86 kk., precyzując samodzielnie wymiar możliwej do orzeczenia kary łącznej (S. Żółtek w M. Błaszczak, J. Długosz i in, red: M. Królikowski, R. Zawłocki „Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 32-116, Tom II, wyd C.H. BECK, W-wa 2010 r.).

Oprócz tego reprezentowane jest także stanowisko, w świetle którego w odrębnych postępowaniach, o których mowa w art. 91 § 3 kk jest sądzony ciąg przestępstw, a nie poszczególne przestępstwa (por. K. Daszkiewicz „Nowa kodyfikacja karna. Kodeks karny. Krótkie komentarze, zeszyt 7, W – wa 1998). Autorka stoi na stanowisku, że przepis art. 91 § 3 k.k. normuje sytuację, w której doszło do skazania sprawcy w odrębnych postępowaniach za kilka ciągów przestępstw i w związku z tym rozważa, w jakich granicach zostanie wymierzona kara, jeżeli każdy z tych ciągów kwalifikowany jest z innego przepisu ustawy (np. doszło do skazania sprawcy za ciąg przestępstw oszustwa, ciąg przestępstw kradzieży i ciąg przestępstw kradzieży z włamaniem).

Inny jeszcze autor (M. Przestrzelski: „Przedawnienie wykonania kary orzeczonej wyrokiem łącznym” *Wojskowy Przegląd Prawniczy* Nr 1/2014) wskazuje, że kara

orzekana w wyroku łącznym na podstawie art. 91 § 3 kk nie jest karą łączną, a jej wymiar zostaje ukształtowany w oparciu o reguły wymiaru kary za ciąg przestępstw. Zastępuje ona niejako dotychczasowe kary jednostkowe, orzeczone za poszczególne przestępstwa wchodzące w skład ciągu przestępstw i kary te w żaden sposób nie wpływają przy tym na wymiar nowej kary, która jest orzekana wyłącznie na zasadach określonych w art. 91 § 3 kk (co jednak nie jest dla tego autora przeszkodą by twierdzić jednocześnie, że przepis art. 91 § 3 kk ma charakter szczególny wobec art. 86 kk).

Przedstawione wyżej poglądy orzecznictwa i doktryny świadczą o istnieniu znaczących rozbieżności w interpretacji art. 91 § 3 kk. Niezależnie od tego, że niektóre poglądy doktryny, w ocenie Sądu Odwoławczego, świadczą o ewidentnie niewłaściwym (wręcz wewnątrznie sprzecznym) odczytaniu przez ich autorów sensu regulacji prawnej zawartej w art. 91 § 3 kk, to jednak dostrzegalne jest (zwłaszcza w orzecznictwie) generalnie dwojaki interpretowanie tego przepisu. Albo zatem jest on rozumiany jako norma przewidująca orzeczenie w wyroku łącznym kary jak za ciąg przestępstw, zamiast kary łącznej, albo jako nieobligujący do orzekania jednej kary w miejsce kar prawomocnie rzeczonych za przestępstwa należące do ciągu, lecz jedynie dodatkowo korygujący górną granicę orzekanej w wyroku łącznym kary łączącej kary wymierzone w różnych wyrokach za przestępstwa należące do ciągu. Przedstawiane powyżej Sądowni Najwyższemu zagadnienie prawne, wymaga zatem wyjaśnienia poprzez dokonanie zasadniczej wykładni prawa. Tyczy się ona zagadnienia ważnego z punktu widzenia stosowania prawa materialnego, gdyż od jego rozstrzygnięcia zależy jaki będzie dopuszczalny zakres orzekania sądu rozpoznającego sprawę o wydanie wyroku łącznego obejmującego skazania dwoma lub więcej wyrokami za przestępstwa należące do ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 kk.

W końcu wskazać też należy, iż wyjaśnienie przedstawionego w pytaniu prawnym zagadnienia ma znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy przez Sąd Okręgowy. Rzutować bowiem będzie na uznanie czy zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji dotknięte jest uchybieniem w zakresie stosowania prawa materialnego, co zwłaszcza wobec treści wywiedzionego środka odwoławczego, będzie miało wpływ treść wydanego przez Sąd Odwoławczy orzeczenia.

Z powyższych powodów, uznając doniosłość (także dla dalszej praktyki orzeczniczej) dostrzeżonego zagadnienia prawnego, Sąd Okręgowy uznał za celowe wystąpienie z pytaniem prawnym, wskazanym w części dyspozytywnej postanowienia.

/km/